

ประวัติกรมบัญชีกลาง

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ตรา “พระราชบัญญัติสำหรับกรมพระคลังมหาสมบัติแล้วด้วยกรมต่าง ๆ” ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันอาทิตย์ เดือน ๕ แรม ๑๒ ค่ำ พ.ศ. ๒๔๑๘ ในการนี้ได้แยกกรมทำออกจากกรมพระคลังและตั้งสำนักงานสำหรับงานการคลัง ณ หอรัษฎากรพิพัฒน์

เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ร.ศ.๑๐๙ (พ.ศ. ๒๔๓๓) ได้มีการตราพระราชบัญญัติพระธรรมนูญหน้าที่ราชการ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ กำหนดให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีหน้าที่จ่ายรักษาเงินแผ่นดินทั้งสรรพราชสมบัติพัสดุทั้งปวง กับถือบัญชีพระราชทรัพย์ รับผิดชอบสำหรับแผ่นดินทั้งสิ้นและเก็บภาษีอากรเงินขึ้นแผ่นดิน โดยแบ่งงานออกเป็น ๑๓ กรม เพื่อให้เป็นระบบระเบียบตามแบบสากลและแบ่งกรมตามภารกิจงานที่แตกต่างกันออกไป อย่างชัดเจน ประกอบด้วย

“กรมเจ้ากระทรวง” ๕ กรม ได้แก่ กรมพระคลังกลาง กรมสารบาญชี กรมตรวจ กรมเก็บ และกรมพระคลังข้างที่

“กรมขึ้น” ๘ กรม แบ่งเป็น กรมเจ้าจำนวนเก็บภาษีอากร ๕ กรม ได้แก่ กรมส่วย กรมสรรพากร กรมสรรพภาษี กรมที่ดิน และกรมศุลกากร และกรมทำการแผ่นดิน ๓ กรม ได้แก่ กรมกระสาปสนธิธิการ กรมงานพิมพ์บัตร และกรมราชพัสดุ

“กรมสารบาญชี” หรือ กรมบัญชีกลางในปัจจุบันจึงถือกำเนิดเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ มีหน้าที่ สำหรับรับจ่ายเงินแผ่นดินและถือสารบาญชีพระราชทรัพย์ทั้งหมด โดยมีอธิบดีรับผิดชอบการทั้งปวง มีรองอธิบดีสำหรับช่วยการแทน และมีนายเวร ๔ นาย คือ เวรรับ เวรจ่าย เวรแบงก์ และเวรบาญชี

โดยแต่ละนายเวรมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. เวรรับ สำหรับรับเงิน หรือราชสมบัติทั้งปวง และทำบาญชีรายรับ
๒. เวรจ่าย สำหรับจ่ายเงิน หรือราชสมบัติทั้งปวง และทำบาญชีรายจ่าย
๓. เวรแบงก์ สำหรับทำบาญชีเงินรับจ่ายในนานาประเทศ และเป็นธุรการแลกเปลี่ยน หรือฝากเงินแบงก์
๔. เวรบาญชี สำหรับรักษาบาญชีพระราชทรัพย์ บาญชีรายงบประมาณ บาญชีหนี้หลวง และใบเบิก ใบนำใบเสร็จ ทั้งเรื่องหนี้หลวง

โดยได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระยานรณารักษ์ศิริรักษา (เอม ณ มหาชัย) เป็นอธิบดีกรมสารบาญชีคนแรก และได้โปรดเกล้าฯ ให้ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าพร้อมพงศ์อิสรราช เป็นรองอธิบดี กับทรงแต่งตั้งให้มิสเตอร์ แอล.เอ็ม. เอ็ม. ครอส (Mr.L.M.M.Cross) เป็นผู้ช่วยอธิบดีที่ปรึกษากับการบัญชีทั้งปวงต่อมา เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติกรมสารบาญชีขึ้น โดยแบ่งเป็น ๓ กอง ประกอบด้วย กองบาญชีกลาง กองรับ และกองจ่าย กับหน้าที่ ๔ นายเวร คือ เวรรับ เวรจ่าย เวรเกณฑ์ (เวรแบงก์เดิม) และเวรบาญชี เพื่อกำหนดหน้าที่ภายในกรมให้เป็นสัดส่วน ชัดเจนและเหมาะสมขึ้น

ครั้นถึงในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมตรวจเงินแผ่นดินขึ้นในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ โดยให้รวม “กรมตรวจ” และ “กรมสารบัญชี” เข้าด้วยกัน และเปลี่ยนชื่อเป็น “กรมบัญชีกลาง” เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘ ในคราวนี้ทำให้กรมบัญชีกลางมีภารกิจหนักขึ้น โดยเป็นทั้งผู้รวบรวมประมวลบัญชีเงินรายได้และรายจ่ายของแผ่นดินวางรูปแบบและแนะนำการบัญชีแก่เจ้าหน้าที่ที่ทำการเบิกจ่ายเก็บเงินผลประโยชน์ รักษาเงินแผ่นดิน สอบสวน การเบิกจ่ายในราชการแผ่นดิน รวมถึงการสอบสวนและตักเตือนเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่ทำการเก็บเงินผลประโยชน์รายได้ของแผ่นดินนำส่งพระคลัง

เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงพระคลัง ได้เปลี่ยนชื่อกรมบัญชีกลาง เป็น “กรมบัญชีกลาง” เพื่อสะท้อนภาระงานให้ชัดเจน

ประวัติความเป็นมาสำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นส่วนราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถ.ขุนลุมประพาส อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เมื่อรัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ย้ายที่ว่าการแขวงจากเมืองยวม มาตั้งที่แม่ฮ่องสอนและให้ชื่อว่า “จังหวัดแม่ฮ่องสอน” แล้วโปรดเกล้าฯ ให้พระศรีสุรราช (เปลื้อง) มาปกครองเมืองแม่ฮ่องสอน โดยคลังจังหวัด มีหน้าที่ตรวจจ่ายเงินตามฎีกาที่ตั้งเบิก เก็บรักษาเงินแผ่นดิน และสมบัติทางราชการ รับเงินผลประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ นำส่ง

